

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY

2. Czas powstania

ok 1350 r.; XIX w.

3. Miejscowość

BARTNIKI

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat milicki

Gmina Milicz

6. Współrzędne geograficzne

51°33'42"N 17°33'03"E

7. Użytkowanie obecne

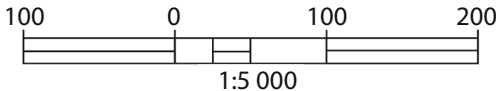
MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

 granica historycznego układu ruralistycznego

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

Ok 1350 r. –Waranzy lub Wartnizy/Bartnizy; 1407 r. – Bartnig; 1619r. – Baertnigk; 1787 r. do 1945 r.-

Bartnig

Historia wsi:

pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z ok. 1350 r. w związku z poborem dziesięcin dla wrocławskiego probostwa katedralnego. W 1407 r. potwierdzenie istnienia wsi znajduje się w dokumencie księcia Konrada III Oleśnickiego. Do 1779 r. dobra należały do Skarbu Państwa, w tym samym roku przejmuje je baron von Gruttschreiber. Wiadomo, że w 1787 r. znajdował się tam folwark, szkoła ewangelicka i 40 budynków mieszkalnych, zamieszkiwana przez 245 osób. W 1792 r. Bartniki nabywa Joachim Karol von Maltzan. Od 1837 r. wieś staje się własnością adwokata wrocławskiego von Mitschke, który niedługo potem (w 1846 r.) nabywa tytuł szlachecki Mitschke-Collande, tam też (w Kolendzie) znajduje się siedziba pańska. W 1845 r. liczba mieszkańców zwiększyła się do 417, z czego 155 było katolikami. We wsi wymieniono 20 rzemieślników i kupców, liczba domostw wzrosła do 47, funkcjonuje również wiatrak. Mniej więcej na ten okres przypada początek rozrostu folwarku o budynek dworski a także niewielki park przylegający do niego od północy. Również na połowę XIX wieku datuje się powstanie na południe od części zasadniczej wsi (folwark oraz zabudowa zagrodowa) cmentarza ewangelickiego. W 1902 r. wieś należy do Eugena von Mitschke-Collande i obejmuje 842 ha, w większości oparty na uprawie zbóż, hodowli bydła oraz karpi. Skromny dwór pełnił jedynie funkcję siedziby zarządcy dóbr, pewne, że w rękach rodu pozostaje do 1937. W 1940 r. na północ od parku funkcjonuje niemiecki obóz służby pracy rzeszy – Reichsarbeitsdienst.

Układ przestrzenny:

Wieś w formie dwuczłonowej, w północnej części, rozciągającej się równoleżnikowo znajduje się zespół dworsko-folwarczny wraz z przydrożnymi zabudowaniami zagrodowymi. Część nieregularna wsi rozciąga się południkowo wzdłuż drogi prowadzącej na południe do rozwidlenia, gdzie pierwotnie znajdował się przysiółek Salesche. Na wschód od tej drogi zlokalizowane są dwa cmentarze otoczone wysokimi drzewami.

Stanowiska AZP:

brak zlokalizowanych stanowisk w granicach układu wsi.

Postulaty:

zachowanie i rewitalizacja układu przestrzennego przez utrzymanie charakteru wsi przydrożnej po obu jej stronach poprzez wprowadzenie zabudowy szczytowo lub kalenicowo względem osi drogi w 1. linii zabudowy lub poprzez zamykanie czworobocznych zagród; wprowadzenie linii zabudowy na obszarze folwarku poprzez odtworzenie historycznej kubatury; wymóg stosowania tradycyjnych form, materiałów, dyspozycji elementów zewnętrznych na elewacjach itp., ochrona historycznych nasadzeń wzdłuż ulic, w szczególności na skrzyżowaniu obu dróg

Istniejące zagrożenia:

degradacja obszaru folwarcznego, dewastacja obszaru cmentarnego, wprowadzanie współczesnej zabudowy nieuwzględniającej związków przestrzennych, tworzenie nowych linii zabudowy na obszarach pierwotnie przeznaczonych na łąki i pola, rozbiórka i przekształcanie obiektów historycznych, wykorzystywanie niezgodnych z tradycją form i materiałów przy remontach i przebudowach obiektów

Bibliografia:

Wytyczne konserwatorskie dla planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Milicz, OBiDZ Wrocław 1993

Zimmermann F.A., Beiträge zur Beschreibung von Schlesien. Brieg 1785, 7. Bd. S. 427

Knies J. G., Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien, Breslau 1845, S. 7

Meßtischblatt, oprac. 1886, popr. i wyd. 1942, skala 1: 25 000

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr inż. Łobzi

Elżbieta Kowalska